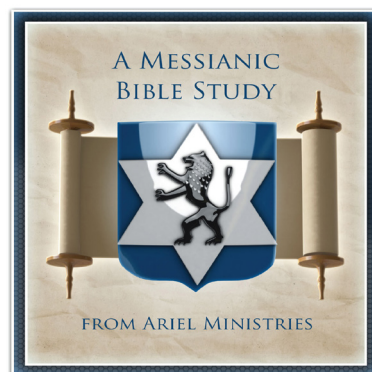

תורת משה ותורת המשיח

מאת ד"ר ארנולד פרוכטנבאום

www.ariel-israel.org.il

תורת משה ותורת המשיח

מאת ד"ר ארנולד פרוכטנבאום

THE LAW OF MOSES AND THE LAW OF MESSIAH

By Dr. Arnold G. Fruchtenbaum

תוכן העניינים

3	הקדמה
4	I. מטרתה של תורת משה
4	א. להצביע על קדושתו של אלוהים
4	ב. לספק כללי התנהגות ליראי האלוהים מימי התנ"ך
4	ג. להצביע על החטא
5	ד. לגרום לריבוי החטאים
5	ה. להוביל אותנו לאמונה
5	ו. לשמש כמחיצה
6	II. תורת משה היא יחידה שלמה אחת
6	III. עם מותו של המשיח על חטאינו, תורת משה איבדה מכוחה בחיי המאמין המשיחי
6	א. איננה מצדיקה, מקדשת או הופכת למושלם
6	ב. משטר זמני
6	ג. סדר כהונה חדש
7	ד. התורה החדשה
8	IV. המאמין המשיחי כפוף לתורה חדשה
8	V. עיקרון החירות

"הרי המשיח הוא תכלית התורה,

כדי שיצדק כל מי שמאמין"

(רומים י 4)*.

הקדמה

ה הנושא שבו עוסק שיעור זה הוא בעל חשיבות גדולה ביותר מפני שמאמינים משיחיים רבים מתקשים להבין מהו בדיוק הקשר שלהם לתורת משה היום. סוגייה זו מהווה בעיה במיוחד עבור מאמינים יהודים. מטרתנו כאן היא לבחון את הנאמר בכתבי הקודש מזווית ראייה יהודית ומשיחית. הבנת טיב הקשר שלנו לתורה כמאמינים בישוע חשובה באופן מיוחד בהקשר של הפצת הבשורה בקרב היהודים.

אחת הבעיות הראשונות שבהן נתקל יהודי שמתחיל להאמין בישוע היא השאלה כיצד עליו להתייחס לתורת משה. כל מאמין יהודי, בין ישראלי ובין מי שגר בחו"ל, מתמודד אתה במידה כזו או אחרת. בכל מקרה, הדילמה היא אותה דילמה: באיזו מידה אמור היהודי המשיחי לשמור את תורת משה? מהו מעמדה ותוקפה בחייו?

שני גורמים שהתפתחו בחשיבתם של מאמינים רבים תרמו להיווצרותה של בעיה זו. האחד הוא המנהג לחלק את התורה למצוות פולחניות-טקסיות, למצוות משפטיות ולמצוות בתחום המוסר. על סמך החלוקה הזו הסיקו רבים שהמאמין פטור מהמצוות הטקסיות והמשפטיות אך מחויב עדיין למצוות בתחום המוסר. הגורם השני הוא הדעה שעשרת הדיברות עדיין תקפים כיום בעוד ש-603 המצוות האחרות אינן תקפות.

תורת משה מהווה קושי גדול עבור המאמין המשיחי היהודי, והפתרון טמון בגילוי מה שנאמר בכתבי הוקדש על הקשר בינו ובין התורה ובייחוד - עשרת הדיברות.

ראוי לציין כאן מה היה האמצעי שדרכו ניתנה תורת משה. ידוע לכול שמשה קיבל את מצוות התורה בהר סיני מידי אלוהים. עשר מהן – אלה שנכתבו על לוחות אבן – נכתבו באצבע אלוהים. תר"ג (603) המצוות האחרות נכתבו על ידי משה על פי מצוות אלוהים.

אבל, האגדה והמסורת היהודית טוענות שמשה קיבל את התורה מידי מלאכים. הדבר אינו נזכר בשום מקום בתנ"ך ובכל זאת כך מלמדת היהדות וכך מלמדים חז"ל. כמובן, קיימים דברים רבים במסורות, באגדות ובמשנתם של החכמים שאינם מקבלים אישור מהכתובים ולעתים ממש סותרים אותם. אך יש דברים שכלולים באגדות ובמסורות יהודיות שמקבלים אישור מהברית החדשה. אחד מהם הוא מסורת זו שלפיה קיבל משה את התורה מאלוהים באמצעות מלאכים. היא מקבלת אישור בברית החדשה בשלושה מקומות.

* "כי המשיח סוף התורה לצדקה לכל המאמין בו". תרגום דליטש.

למשל, בספר מעשי השליחים ז 53 כתוב: "אתם שקבלתם את התורה באמצעות מלאכים ולא שמרתם אותה..."
נאמר לנו כאן שהעם היהודי קיבל את התורה באמצעות מלאכים.

המקום השני נמצא בגלטים ג 19, שם אומר שאול: "אם כן לשם מה התורה? היא נוספה בגלל העברות, עד כי יבוא הזרע אשר לו מכוננת ההבטחה. התורה נמסרה באמצעות מלאכים בידי מתורגמן".

בפעם השנייה ניתן בברית החדשה תוקף למסורת היהודית שלפיה תורת משה נמסרה למשה באמצעות מלאכים.

האזכור השלישי שמלמד זאת נמצא באיגרת אל העברים – שנכתבה לנמענים יהודים שהאמינו בישוע. בעברים ב 2 נכתב: "הרי אם הדבר אשר נאמר בפי מלאכים קבל תקף, ועל כל עברה ומרי נתן גמול צדק..."

ברור מהקשרו של פסוק זה שמחבר האיגרת מדבר על תורת משה. פעם נוספת ניתן כאן אישור בברית החדשה למסורת היהודית שלפיה התורה ניתנה למשה בידי מלאכים. מהתנ"ך ברור, כמובן, שעשרת הדיברות נכתבו באצבע אלוהים ולא באצבע של מלאך, אבל יתר מצוות התורה היו שייכות לקטגוריה שונה. הן נמסרו בתיווכם של מלאכים.

למדנו עד כה שני דברים על תורת משה: ראשית, שתורת משה מכילה תרי"ג (613) מצוות, ולא רק עשר; שנית, שתורת משה נמסרה בתיווכם של מלאכים.

1. מטרתה של תורת משה

לשם איזו מטרה נועדה תורת משה? נמנה מספר סיבות לקיומה.

א. להצביע על קדושתו של אלוהים

המטרה הראשונה של התורה הייתה להצביע על קדושתו של אלוהים – להראות איזו אמת מידה לצדקה אלוהים דורש שתתקיים כדי לאפשר קשר נאות אתו. יש להדגיש שבכתבי הקודש אין שום מקום שמלמד שתורת משה הייתה האמצעי שדרכו אפשר להיושע. אילו הייתה התורה הדרך לישועה, הרי שהישועה הייתה מושגת על ידי מעשים. אולם הישועה ניתנה תמיד בחסד, באמצעות אמונה (ותוכן האמונה - מה בדיוק היה עליך להאמין כדי להיושע - היה שונה בצורה מסוימת מתקופה לתקופה). תורת משה מעולם לא נועדה לספק ליהודי דרך להיושע.

ב. לספק כללי התנהגות ליראי האלוהים מימי התנ"ך

מטרתה השנייה של התורה הייתה לספק כללי התנהגות ליראי האלוהים מימי התנ"ך, שבאמצעותם יוכלו לנהל את חייהם אף אם לא יוצדקו או ייושעו במעשים אלה.

לדוגמה, ברומים ג 20 נאמר: "זאת מפני שבמעשי התורה לא יצדק לפניו כל בשר, כי התורה רק מביאה לידי הכרת חטא", ובפסוק 28 נאמר: "ואמנם אנו קובעים שהאדם מצדק על ידי אמונה ללא תלות במעשי התורה".

שתי הנקודות האלה מבהירות שאיש אינו מוצדק על ידי מעשי התורה. התורה מעולם לא הייתה, בשום פנים ואופן, אמצעי שדרכו ניתן להיושע. לתורה היו תמיד מטרות אחרות.

ג. להצביע על החטא

מטרה נוספת של התורה הייתה להצביע על החטא.

ברומים ג 19-20 כתוב: "אנו יודעים כי כל מה שהתורה אומרת, היא אומרת לאנשים הכפופים לתורה, כדי שלא יהיה פתחון פה לאיש וכל העולם ימצא אשם לפני אלהים. זאת מפני שבמעשי התורה לא יצדק לפניו כל בשר, כי התורה רק מביאה לידי הכרת חטא".

שאל מדגיש פה שאין הצדקה דרך התורה; שום יהודי לא יוכל להיצדק באמצעות התורה. אם כך, מהי התורה, אם איננה דרך לקבל צדקה וישועה? התורה קיימת כדי להביא לידי הכרת חטאים – כדי להראות מהו בדיוק החטא.

ברומים ה 20 כתוב: "התורה באה ובכך רבו העברות. אבל היכן שהתכבד החטא, החסד שפע עוד יותר".

גם כאן נאמר שהתורה ניתנה כדי שהעברות יובלטו ויהיו ברורות מאוד. כיצד יודע מישהו שהוא חטא? הוא יודע מפני שהתורה אמרה "אל תעשה כך וכך" אבל הוא עשה זאת. או שהתורה אומרת "עשה כך וכך" אבל הוא לא עשה זאת. כך אתה יודע שחטאת: התורה, על תרי"ג מצוותיה, חשפה את החטא.

ברומים ז 7 כתוב: "אם כן, מה נאמר? האם התורה היא בחזקת חטא? חס ושלילה! אף לא הייתי יודע מהו חטא אלולי התורה; הרי לא הייתי מפיר את הפאנואלו לא אמכה התורה "לא-תחמד".

שאל שב ומדגיש את העובדה שהתורה ניתנה כדי שהחטא יוכר. שאל נהיה מודע למצבו החוטא כאשר הביט לתוך התורה והבין שעל יסוד התורה שמכילה את אמות המידה של אלוהים לצדקה, הוא נכשל. כאן משתלבות המטרה הראשונה והשלישית של התורה. המטרה הראשונה הייתה להצביע על צדקתו של אלוהים, כלומר להראות את קדושתו.

והמטרה השלישית של התורה היא להראות בדיוק מהו החטא. לפיכך שאול ויהודים אחרים נהיו מודעים לעובדה שהם לא עמדו באמות המידה שהוצבו בתורה בנוגע לצדקה והבינו שהם אכן אנשים חוטאים.

ד. לגרום לריבוי החטאים

המטרה הרביעית מוזרה, אך כפי שנראה, התורה למעשה גורמת לאדם לחטוא יותר. שאול מתייחס לכך באיגרת אל הרומים. לדוגמה, ברומים ד 15 נאמר: "הַתּוֹרָה מְבִיאָה זַעַם, וּבְמִקּוֹם שֶׁאֵין תּוֹרָה אֵין עֲבָרָה עַל הַתּוֹרָה".

הוא משתמש במילים דומות ברומים ה 20: "הַתּוֹרָה בָּאָה וּבְכֶךָ רַבּוּ הָעֲבָרוֹת. אֲבָל הֵיכָן שֶׁהַתּוֹרָה הַחֲטָא, הַחֲטָא שֶׁפַע עוֹד יוֹתֵר."

נחזור: ברומים ד 15 נאמר ש"הַתּוֹרָה מְבִיאָה זַעַם, וּבְמִקּוֹם שֶׁאֵין תּוֹרָה אֵין עֲבָרָה עַל הַתּוֹרָה" וברומים ה 20 נאמר: "הַתּוֹרָה בָּאָה וּבְכֶךָ רַבּוּ הָעֲבָרוֹת..."

התמונה ששאול מציג כאן היא שהתורה באה וכך גרמה ליותר חטא. היא הביאה לריבוי העבירות.

איך זה פועל? ההסבר מובא ברומים ז 7-13: "אִם נָן, מַה נֹאמֵר? הֲאֵם הַתּוֹרָה הִיא בְּחֻזְקָת חֲטָא? חַס וְחִלְיָה! אִךְ לֹא הֵייתִי יוֹדֵעַ מַהוּ חֲטָא אֱלוּלִי הַתּוֹרָה; הֲרִי לֹא הֵייתִי מְפִיר אֶת הַתּוֹרָה אֱלוּ לֹא אֶמְכֶּרֶה הַתּוֹרָה 'לֹא תִחַמְדוּ'. הַחֲטָא נֶצַל אֶת הַאִסוּר שֶׁבְדַבָּר כְּדִי לַעֲוֹר בְּקֶרְבִי כָּל מִינֵי תַּאֲוֹת, שֶׁכֵּן בְּלִי תּוֹרָה הַחֲטָא מֵת. בְּעֵבֶר אֲנִי הֵייתִי חִי בְּלִי תּוֹרָה, אִךְ כְּשֶׁהוֹפִיעַ הַדַּבָּר נֶעוֹר הַחֲטָא לְחַיִּים וְאֲנִי מֵתִי. וּמִצָּאֵתִי כִּי הַדַּבָּר, שֶׁהִיָּה דָּרָךְ לְחַיִּים, גּוֹרֵם מוֹת; שֶׁכֵּן הַחֲטָא, בְּנִצְלוֹ אֶת הַדַּבָּר, הַתַּעָה אוֹתִי וּבְאִמְצָעוֹתָיו הֵמִית אוֹתִי. וּבְכֵן הַתּוֹרָה קְדוֹשָׁה, וְהַדַּבָּר הוּא קְדוֹשׁ וְיֵשֶׁר וְטוֹב. הֵייתִכֵן, מִכָּאן, שֶׁדַּבָּר טוֹב גָּרַם לִי מוֹת? בְּשׂוּם פְּנִים לֹא! אוּלַם הַחֲטָא, לְמַעַן יִרְאֶה שֶׁהוּא חֲטָא, גָּרַם לִי מוֹת בְּאִמְצָעוֹת מִשְׁהוּ טוֹב כְּדִי שֶׁעַל יְדֵי הַדַּבָּר יִבְלֵט הַחֲטָא בְּמִלָּא חֲמִרָתוֹ".

לפני שנתייחס לקטע זה יש לקרוא את פסוק 56 מהאיגרת הראשונה לקורינתים טו: "עֲקֹץ הַמּוֹת הוּא הַחֲטָא, וְהַחֲטָא תִקְפוּ בָּא מִן הַתּוֹרָה".

ביסודו של דבר, מה ששאול אומר ברומים ז ובראשונה לקורינתים טו הוא שהטבע החוטא זקוק לבסיס פעולה, ושהוא משתמש לשם כך בתורה. כששאול קבע ברומים ד 15 "בְּמִקּוֹם שֶׁאֵין תּוֹרָה אֵין עֲבָרָה עַל הַתּוֹרָה" ברור שאין כוונתו לומר שלא היה קיים כל חטא לפני מתן תורה. "עברה" היא סוג מסוים של חטא שמפר מצווה מסוימת. בני האדם היו בגדר חוטאים לפני שהתורה ניתנה, אבל כל עוד התורה לא ניתנה, הם לא היו עבריינים שהפרו את התורה. מאז שהתורה ניתנה היה לטבע החוטא בסיס פעולה שכן ברגע שהתורה אמרה "אל תעשה כך וכך", הטבע החוטא אמר "אעשה גם אעשה!". או, ברגע שהתורה אמרה "עשה כך וכך", הטבע החוטא אמר "לא ולא, לא אעשה!". הטבע החוטא מצא לפתע כר לפעולתו. התורה שימשה לו כדריסת רגל. מרגע שניתנו כל המצוות החדשות האלה החל הטבע החוטא "לחגוג", ולעשות כל שביכולתו כדי לגרום לבני האדם להפר מצוות אלה ולחטוא עוד יותר.

ה. להוביל אותנו לאמונה

המטרה החמישית של התורה היא להוביל את המאמינים לאמונה שלמה ומוחלטת ככתוב בגלטים ג 24-25: "לְפִיכֶךָ הֵייתָ הַתּוֹרָה אוֹמְרָת הַמְדַרְיָה אוֹתָנוּ אֶל הַמְּשִׁיחַ, לְמַעַן נִצְדַק עַל יְדֵי אֱמוּנָה. אֲבָל לְאַחַר בּוֹא הָאֱמוּנָה אֵינְנוּ נְתוּנִים עוֹד לְמִרְוֵת הָאוֹמְרָת".

פסוק 24 קובע שמטרת התורה היא להדריך אותנו לאמונה. זוהי תוצאה של המטרה הרביעית. בגלל הטבע החוטא שלנו, אפילו אם אדם יתאמץ מאוד לשמור את התורה באופן מושלם, הוא לא יצליח לעשות זאת. ברומים ז 7-8 שאול בעצם אומר: "ככל שניסיתי לא לחמוד, לפתע מצאתי את עצמי חומד ומתאוה לכל דבר ומצאתי את עצמי מלא בחטא החמדנות". התורה גרמה לו לחטוא יותר עד שדחפה אותו לאמונה שלמה ומוחלטת.

לפיכך, המטרה החמישית של התורה היא לדרבן את האדם לאמונה, ובייחוד - לאמונה בישוע המשיח.

ו. לשמש כמחיצה

המטרה השישית של התורה היא לשמש כמחיצת הפרדה שתשאיר את הגויים, כגויים, הרחק מהברכות הרוחניות שניתנו ליהודים, ככתוב באפסים ב 14-15: "הוּא... הֵרַס בְּבִשְׂרוֹ אֶת מַחְצֵת הָאֵיבָה; הוּא בִטֵּל אֶת תּוֹרַת הַמְצֹוֹת שֶׁבְּחֻקִּים, כְּדִי לְבְרֹא בּוֹ עֲצָמוֹ אֶת הַשָּׂנִים לְאָדָם חֲדָשׁ אֲחֵד וּבְכֶךָ לַעֲשׂוֹת שְׁלוֹם".

בתנ"ך, אם גוי רצה לקבל את הברכות הרוחניות של עם ישראל היה עליו לקבל על עצמו את עול התורה כולה – לעבור מילה ולחיות כפי שכל יהודי אחר נדרש לחיות. רק גוי שהתגייר יכול היה ליהנות מברכותיהן של הבריתות היהודיות. גויים כגויים לא יכלו ליהנות מהן. אם תורת משה הייתה כעת עדיין בתוקף, הרי שמחיצת הפרדה שחוצצת בין הגויים והיהודים ומרחיקה את הגויים הייתה עדיין קיימת. אבל היא נהרסה עם מות המשיח. מחיצת הפרדה הזו הייתה תורת משה, ולפיכך משמעות הדבר היא שתורת משה אינה עוד בתוקף ועל סמך אמונה, גויים כגויים יכולים ליהנות מהברכות הרוחניות שהובטחו ליהודים בכך שהם הופכים להיות שותפים להבטחה שבמשיח ישוע. המאמינים הגויים אמנם אינם נהנים מהברכות הפיזיות, אך הם נהנים מהברכות הרוחניות.

II. תורת משה היא יחידה שלמה אחת

יש להבין שכתבי הקודש מתייחסים לתורת משה כיחידה אחת. המילה "תורה" מופיעה תמיד ביחיד, למרות העובדה שהתורה מכילה תרי"ג מצוות. הדבר נכון גם לגבי המילה היוונית nomos המשמשת בברית החדשה. חלוקת תורת משה למצוות פולחניות-טקסיות, משפטיות ומוסריות נוחה ומסייעת ללימוד הסוגים השונים של המצוות הכלולות בתורה, אבל כתבי הקודש עצמם אף פעם לא חילקו אותה באופן שכה. כמו כן אין בכתבי הקודש כל בסיס להפרדת עשרת הדיברות מכל תרי"ג (613) המצוות והפיכתם לעשרת המצוות היחידות שנותרו בתוקף. כל תרי"ג המצוות הן יחידה אחת שממנה מורכבת תורת משה.

עיקרון זה - שכל תורת משה היא יחידה אחת - הוא המונח ביסוד הנאמר ביעקב ב 10: "הרי מי ששקלים את כל התורה ונקשל בדבר אחד, אשם הוא בכל". הנקודה ברורה: די בהפרת ולו רק אחת מתרי"ג המצוות כדי להיות אשמים בהפרת תורת משה כולה. זה יכול להיות נכון רק אם תורת משה היא יחידה אחת שלמה. אם איננה כזו, האשמה חלה רק בשל המצווה המסוימת שהופרה, ולא בגלל התורה כולה. במילים אחרות, אם מישוהו מפר מצווה מהתחום המשפטי, הוא אשם גם בהפרת המצוות הפולחניות והמוסריות. אותו הדבר נכון לגבי הפרת מצווה מתחום המוסר או הפולחן. נמחיש זאת בדוגמה הבאה: אם מישוהו אוכל נקניק חזיר, הרי שלפי תורת משה הוא אשם בהפרת עשרת הדיברות, אפילו שאינם אומרים דבר לגבי אכילת בשר חזיר. התורה היא יחידה אחת, והפרת אחת מתרי"ג המצוות משמעה להיות אשם בהפרת כולן.

כדי להבין כראוי את תורת משה ואת הזיקה בינה ובין המאמין המשיחי - יהודי או גוי כאחד - יש צורך להתייחס אליה כפי שכתבי הקודש מתייחסים אליה: כיחידה אחת שאי אפשר לחלק למצוות תקפות ולכאלה שתוקפן התבטל. גם אי אפשר להפריד מצוות מסוימות באופן שמעניק להן מעמד נפרד לעומת יתר המצוות.

III. עם מותו של המשיח על חטאינו, תורת משה איבדה מכוחה בחיי המאמין המשיחי

הברית החדשה מלמדת בבירור שתורת משה הפכה להיות לא-אופרטיבית עם מות המשיח. במילים אחרות, לתורה (בשלמותה) אין יותר סמכות על המשיחי. הדבר עולה מארבעת הטיועונים הבאים:

א. איננה מצדיקה, מקדשת או הופכת למושלם

ברומים 4 כתוב: "הרי המשיח הוא תכלית התורה, כדי שישצדק כל מי שמאמין". ברור מאוד: המשיח הוא תכלית (סוף) התורה, וזה כולל את כל תרי"ג המצוות. אין הצדקה באמצעותה.

בגלטים ב 16 נאמר: "... וכיין שישודעים אנו כי האדם אינו נצדק בקיום מצוות התורה, אלא באמונת המשיח ישוע, האמונה גם אנחנו במשיח ישוע, למען נצדק מתוך אמונה במשיח ולא בקיום מצוות התורה, שכן בקיום מצוות התורה לא יצדק כל בשר". יתרה מכך, לפי האיגרת אל העברים ז 19 אין התקדשות או הגעה לשלמות באמצעות התורה: "שכן התורה לא השלימה דבר; לעמת זאת באה תקוה טובה יותר ועל ידיה אנחנו מתקרבים לאלהים".

לפיכך צריך להיות ברור מאוד שהתורה הגיעה לקצה (לתכליתה) במשיח והיא איננה יכולה למלא את תפקידה כמצדיקה או מקדשת. היא הפכה להיות לא-אופרטיבית - היא איבדה מכוחה - בייחוד עבור המאמין.

ב. משטר זמני

בגלטים ג 19 נאמר שהתורה לא נועדה לשרת כמשטר קבוע: "אם נן לשם מה התורה? היא נוספה בגלל העברות, עד כי יבוא הזרע אשר לו מכוננת ההבטחה..."

בהקשר, שאול מצביע על תורת משה כעל תוספת לברית עם אברהם. היא נוספה כדי להדגיש את החטא ולהבהיר לכולם שאינם עומדים באמות המידה שקבע אלוהים לצדקה. הייתה זו תוספת זמנית עד ש"הזרע" - המשיח - יבוא. כעת, לאחר שהוא אכן בא, התורה סיימה; התוספת חדלה לשמש וסיימה את תפקידה לאחר שהמשיח נצל.

ג. סדר כהונה חדש

המשיח ייסד סדר כהונה חדש, "על דברתי מלכיצדק" ולא מבית אהרון. תורת משה סיפקה את היסוד לכהונת בני לוי. לפיכך, כהונה מסדר חדש דרשה תורה שונה שבכפוף לה היא תוכל לשמש. הדבר ברור מהאיגרת אל העברים ז 11-12, 18:

"לכן אלו השגה שלמות על ידי כהנת לוי, שבזמנה קבל העם את התורה, מה צרך עוד שיקום כהן אחר על דברתי מלכי-צדק ולא יקרא על דברתי אהרן? אכן כאשר משתנית הפנה, מן ההכרח שתשתנה גם התורה... ואכן המצוה שנתנה בעבר מתבטלת בגלל חלשתה ואי יכלתה להועיל".

בפסוקים 11-12 נאמר שרק סוג אחד של כהונה הותר: כהונת בני אהרון / לוי. אך כהונת לוי לא הייתה מסוגלת להשיג שלמות. זה מוסבר בפרקים ט'- באיגרת אל העברים, בהם נקבע במפורש שדם קרבנות בעלי חיים אינו משיג שלמות. דמו של המשיח הוא היחיד שהיה מסוגל להשיג זאת. תורת משה הייתה היסוד לכהונת לוי. מחבר האיגרת אמר שלשם ביטול כהונת בית לוי והחלפתה בכהונה חדשה – על דברתי מלכיצדק – יהיה צורך בשינוי התורה. כל עוד תורת משה הייתה בתוקף, שום כהונה אחרת לא הייתה בתוקף.

האם התורה שונתה? פסוק 18 אומר שהמצווה / תורת משה "מתבטלת" ומאחר שאיננה עוד בתוקף, יש כעת כהונה חדשה על דברתי מלכיצדק. אילו הייתה תורת משה עדיין בתוקף, ישוע לא היה יכול לתפקד ככהן. אבל מאחר שתורת משה איננה עוד בתוקף, ישוע יכול להיות כהן על דברתי מלכיצדק. מכאן שתורת משה "איבדה מתוקפה" לטובת תורה חדשה, שהיא היסוד עבור הכהונה על דברתי מלכיצדק.

ד. התורה החדשה

הטיעון הרביעי שתומך בכך שתורת משה איבדה מתוקפה לגבי המאמין המשיחי מתמקד באותו חלק של התורה שרוב האנשים רוצים להמשיך להחזיק בו – עשרת הדיברות. קטע חשוב שעוסק בכך הוא האיגרת השנייה אל הקורינתים ג 2-11:

"הרי אתם אגרתנו הפתובה בלבנו, וכל אדם מפיר אותה וקורא אותה. רואים בברור שאתם אגרת המשיח הנעזרת על ידיו - פתובה לא בדיו, אלא ברוח אלהים חיים, לא על לוחות אבן, אלא על לוחות של לב בשר. ובגלל המשיח יש לנו בטחון קצה באלהים. לא שאנחנו בעצמנו מכשרים באפן שנחשב כאלו משהו נובע מעצמנו, אלא שכשרנו בא מאת אלהים. הוא הכשיר אותנו להיות משרתים של ברית חדשה, לא של אות פתובה, אלא של הרוח; שכן האות ממיתה, אבל הרוח מחיה. ואם שרות של משטר המות, הסקוק אותיות באבן, נמלא כבוד עד כדי כך שבני ישראל לא יכלו להביט אל פני משה בגלל זיו פניו החולף, האם שרות של משטר הרוח לא ימלא כבוד על אחת כמה וכמה? הרי אם שרות ההרשעה לובש כבוד, כל שכן מרבה להתעלות בכבוד שרות ההצדקה! הן אפילו מה שלבש כבוד, כבודו הנה לאין בגלל הכבוד הנעלה יותר. ואם מה שבטל לבש כבוד, הבלתי חולף נכבד על אחת כמה וכמה!"

ראשית, יש להבין מה אומר שאול אודות תורת משה. בפסוק 7 היא נקראת "שירות של משטר המוות". בפסוק 9 היא נקראת "שירות ההרשעה". אלו הם תיאורים שליליים, לכאורה, אך משקפים את המציאות, לאור מעשה הישועה של ישוע. בפסוקים 3 ו-7 מופנים הזרקורים לעשרת הדיברות (שכן אלו הן המצוות החקוקות על אבן). הנקודה העיקרית היא, אם כן, שתורת משה, ובייחוד כפי שהיא מיוצגת בעשרת הדיברות, היא "שירות של משטר המוות" ו"שירות ההרשעה". אילו היו עשרת הדיברות עדיין בתוקף כיום, זה היה עדיין נכון. אבל הם אינם בתוקף עוד, שכן פסוקים 7 ו-11 קובעים שהתורה חלפה והתבטלה. המילה היוונית שמשמשת כאן היא katargeo שמשמעה "להפוך ללא-אופרטיבי, לחסר תועלת". מאחר שהדגש בקטע זה מושם על עשרת הדיברות, משמעות הדבר היא שעשרת הדיברות חלפו. הנקודה המרכזית ברורה מאוד; תורת משה, ובייחוד עשרת הדיברות, איננה עוד בתוקף. למעשה, עליונותה של תורת המשיח נראית בכך שהיא אף פעם לא תהיה חסרת תועלת.

שאלו כתב באיגרת אל האפסים ב 11-16: "על כן זכרו אתם מה הנה בעבר, אתם, הגוים מבחינה גופנית, הנקראים 'ערלים' בפי הנקראים 'נמולים', אשר מילתם בבשר ומעשה ידים היא. באותה עת הייתם בלי משיח, זרים לעדת ישראל ונקרים לבריתות ההבטחה, מחסרי תקווה וללא אלהים בעולם. אבל כעת, במשיח ישוע, אתם הרחוקים בעבר, נהייתם קרובים על ידי דם המשיח. הן הוא שלומנו; הוא עשה את השנים לאחד והרס בבשרו את מחצת האיבה. הוא בטל את תורת המצוות שבחקים, כדי לברא בו עצמו את השנים לאדם חדש אחד ובכך לעשות שלום, וכדי שבגוף אחד ירצה את שניהם לאלהים על ידי הצלב, בהמיתו בו את האיבה."

ובאפסים ג 6 נאמר: "שִׁיְהִי הַגּוֹיִם שְׂתַפִּי נְחֵלָה, שְׂתַפִּי גּוֹף וְשְׂתַפִּי הַהֶבְטָחָה בְּמִשִּׁיחַ יֵשׁוּעַ עַל יְדֵי הַבְּשׂוּכָה".

בעיקרו של דבר, שאול אומר שאלוהים כרת בריתות מסוימות עם העם היהודי. למעשה היו ארבע בריתות נצחיות ובלתי מותנות שאלוהים כרת עם ישראל: הברית עם אברהם, הברית בקשר לארץ ישראל, הברית עם דוד והברית החדשה. שיעורים אחרים עוסקים ביתר הרחבה בבריתות השונות האלו (ראה את השיעור "שמונה הבריתות שבכתבי הקודש"). כל הברכות שאלוהים מעניק, הן החומריות והן הרוחניות, מועברות באמצעות ארבע הבריתות הנצחיות והבלתי מותנות האלו שנכרתו עם העם היהודי. בו בזמן מצביע שאול על כך שאלוהים הוסיף ברית חמישית שהייתה זמנית ומותנית: ברית משה, שכוללת את תורת משה.

לסיכום סעיף זה: התורה היא חטיבה שמורכבת מתרי"ג מצוות, ואיבדה מתוקפה (עבור המאמין המשיחי). אין אף מצווה שהמשיכה את קיומה אחרי צליבת המשיח. התורה קיימת וניתן להשתמש בה בתור כלי לימודי שמראה מהי אמת המידה של אלוהים לצדקה ושמצביע על כך שבני האדם הם חוטאים שזקוקים לכפרה – לקרבן שישלם את המחיר במקומם. אפשר להשתמש בה כדי להנחות אנשים אל המשיח (גלטים ג 23-25). אבל היא חדלה לתפקד כבעלת סמכות על בני האדם.

IV. המאמין המשיחי כפוף לתורה חדשה

תורת משה איבדה מתוקפה והמאמינים המשיחיים כפופים כעת לתורה חדשה. תורה חדשה זו נקראת "תורת המשיח" בגלטים ו' 2 "ותורת רוח החיים" ברומים ח' 2. התורה החדשה נבדלת לחלוטין מתורת משה. תורת המשיח מכילה את כל המצוות ששימות עבור המאמין הכפוף לברית החדשה.

הסיבה לכך שקיים בלבול כה גדול בנוגע לקשר בין תורת משה לתורת המשיח היא שרבות מהמצוות בתורת המשיח דומות לאלו הקיימות בתורת משה, ולכן מאמינים רבים הסיקו שחלקים מסוימים של התורה נותרו על כנם. אבל כאמור זה לא יכול להיות המקרה, ואת ההסבר לזהות בין המצוות יש לחפש במקום אחר.

את ההסבר הזה הכי קל להבין אם מבינים שיש בספר הבריתות (התנ"ך והברית החדשה) אוסף של קודים אתיים; כמו הקוד של גן עדן, של אדם, של נוח, של משה והקוד המשיחי. קוד חדש יכול תמיד כמה מצוות שיהיו זהות לאלו שהיו בקוד הקודם, אבל אין זאת אומרת שהקוד הקודם עדיין בתוקף. בעוד שמצוות מסוימות מקוד החוקים שניתנו לאדם היו קיימות גם בקוד החוקים ששררו בגן עדן, אין זה אומר שהקוד של גן עדן עדיין היה חלקית בתוקף. הקוד של גן עדן חדל לתפקד כאשר אדם וחווה חטאו ואכלו מהפרי. אותו הדבר נכון כאשר אנחנו משווים את תורת המשיח עם תורת משה. יש הרבה מצוות דומות. לדוגמה, תשעה מתוך עשרת הדיברות (הכול חוץ משמירת שבת) קיימים בתורת המשיח, אבל אין זאת אומרת שתורת משה עדיין בתוקף.

כדי להדגים זאת אשתמש בדוגמה שרבים התנסו בה בעצמם. קיבלתי את רישיון הנהיגה הראשון שלי במדינת קליפורניה וכל עוד נהגתי בקליפורניה, הייתי כפוף לחוקי התנועה של מדינה זו. אבל לאחר כמה שנים עברתי לגור בניו יורק. ברגע שעזבתי את קליפורניה, חדלתי להיות כפוף לחוקי התנועה של קליפורניה. חוקי התנועה של מדינה זו הפכו להיות לא-אופרטיביים, חסרי השפעה במקרה שלי. כעת הנהיגה שלי הייתה כפופה למערכת חוק חדשה – חוקי התנועה של מדינת ניו יורק. חוקים רבים היו שונים. לדוגמה, בקליפורניה יכולתי לפנות ימינה באור אדום אחרי עצירה ומתן זכות קדימה, אבל בניו יורק לא הותרה פנייה ימינה בזמן שהאור ברמזור אדום. היה גם הרבה מהדומה בחוקיהן של שתי המדינות; כמו למשל החוק הדורש שאעצור באור אדום. כאשר עצרתי באור אדום, לא עשיתי זאת מתוך ציות לרשויות של קליפורניה, כפי שנהגתי לעשות בעבר, אלא מתוך ציות לרשויות במדינת ניו יורק. המשכתי בנסיעה כאשר הרמזור התחלף לירוק – לא מתוך ציות לחוקי קליפורניה אלא בגלל החוק בניו יורק. אם הייתי עובר באור אדום מבלי לעצור הרי שלא הייתי אשם בהפרת החוק של קליפורניה אלא בהפרת חוקי ניו יורק. חוקים רבים היו דומים, אבל הם היו שייכים לשתי מערכות חוקים שונות ונבדלות לגמרי.

תורת משה איבדה מתוקפה והמאמינים כפופים כעת לתורת המשיח. רבות מהמצוות שונות זו מזו. למשל, בכפוף לתורת משה נאסר לאכול בשר חזיר, אבל במסגרת תורת המשיח, מי שרוצה בכך יכול לבחור לאכול בשר זה. רבות מהמצוות דומות זו לזו, אף על פי כן הן כלולות בשתי מערכות נפרדות. לפיכך, אם אדם מסוים אינו רוצח או גונב, זה כך לא בגלל תורת משה אלא בגלל תורת המשיח. מצד שני, אם אדם מסוים כן גונב, הוא אינו אשם בהפרת תורת משה אלא בהפרת תורת המשיח.

הבנה זו עשויה לפתור בעיות רבות שרווחות בקרב המשיחיים (בעיקר פונדמטליסטים) בנוגע לסוגיות שונות כמו השבת, מעשרות, והשאלה אם מותר לנשים ללבוש מכנסיים. אם המצוות בנוגע לדברים אלה מבוססות רק על תורת משה ולא על תורת המשיח, הרי שאין להן תוקף עבור המאמין הכפוף לברית החדשה.

V. עיקרון החירות

כפי שנאמר לעיל, מי שמאמין בישוע המשיח שוחרר מתורת משה. כלומר, הוא חופשי מהכרח לשמור מצוות וחוקים כלשהם ממערכת החוקים של תורת משה. אבל מצד שני, הוא גם חופשי לשמור חלקים מתורת משה, אם רצונו בכך.

במעשיו של שאול השליח, שפירושו מראים בבירור שהוא דגל בחירות מן התורה, ניתן למצוא אסמכתא דווקא לחירות הזו לשמור את התורה. הנדר שלו במעשי השליחים יח' 18 מבוסס על במדבר ו' 2, 5, 9, 18. רצונו להיות בירושלים בחג השבועות (מעשי השליחים כ' 16) מבוסס על דברים טז' 16. ובמעשי השליחים כא' 17-26 מתואר השליח שהדגיש כל כך את החירות שיש למאמין מתורת משה, בתור מי ששמר את התורה בעצמו.

המאמין חופשי מתורת משה, אבל הוא גם חופשי לשמור חלקים ממנה. לכן, אם מאמין יהודי חש צורך להימנע מאכילת חזיר, הרי שהוא חופשי לנהוג כך. זה נכון גם לגבי כל יתר המצוות. אבל, קיימות שתי סכנות שהמאמין המשיחי שבוחר מרצונו לשמור מצוות (לשמור את תורת משה) חייב להישמר מפניהן. סכנה אחת היא המחשבה שבעשותו כך הוא תורם במשהו להצדקתו ולהתקדשותו. זה לא נכון ויש להימנע מכך. הסכנה השנייה היא לצפות שאחרים ישמרו את אותן מצוות שהוא החליט לשמור. גם זה פסול במידה שווה וגובל בליגליזם. מי שנהנה מהחירות הניתנת לו לשמור תורה חייב להכיר בחירות שניתנת לזולת לבחור שלא לשמור תורה, ולכבד אותה.